

ប្រាប់ក៏ថា

Talk

**សំណល់បុរាណវិទ្យាភ្នំនិងវិស័យពេទ្យ
ក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនាក្រោមព្រះបាទជ័យវរ្ម័នទី៧**

The archeological evidence for Buddhist medicine under King Jayavarman VII

ជាភាសាខ្មែរនិងអង់គ្លេសដោយ

In Khmer and English by

សាស្ត្រាចារ្យ ឆែម រីទ្រី

Prof. CHHEM Rethy

ថ្ងៃសុក្រ ទី២៨ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១៥ ម៉ោង៥:៣០ល្ងាច

នៅសាលសម្តែងក្នុងមហាវិទ្យាល័យបុរាណវិទ្យា នៃសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទវិចិត្រសិល្បៈ

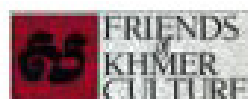
Friday, 28 August 2015, 17^h30 at RUFA (behind the National Museum)

សូមអញ្ជើញចូលរួមស្តាប់ដោយមេត្រី

វិភាគទានពី

with contribution from

- សប្បុរសជន
- សមាជិកយសោធរ
- មិត្តយសោធរ

- Individuals
- Members of Yosothor
- Friends of Yosothor

yosothor@gmail.com

www.yosothor.org

សំណល់បុរាណវិទ្យាអង្គរនិងវិស័យពេទ្យ

ក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនាគ្រោមព្រះបាទជ័យវរ្ម័នទី៧

ដោយសាស្ត្រាចារ្យ ថៃម រីទី

ដោយសារខ្ញុំជាវេជ្ជបណ្ឌិត, ជាអ្នកវិទ្យាសាស្ត្រ ព្រមទាំងជាប្រវត្តិវិទូផ្នែកវិជ្ជាពេទ្យផង ខ្ញុំចាប់ផ្តើមចង់យល់ដឹងអំពី វិស័យពេទ្យនៅសម័យអង្គរ។ មុនដំបូងគ្រាន់តែជាចំណង់ចំណូលចិត្តផ្ទាល់ខ្លួនប៉ុណ្ណោះ តែបន្តិចម្តងៗតពីនោះមក ខ្ញុំ សម្រេចចិត្តថាធ្វើការស្រាវជ្រាវតាមក្បួនខ្នាតវិជ្ជាបច្ចុប្បន្ន។ ការទស្សនាផ្ទាល់ទីកន្លែងនៅអង្គរ, ការអាននិងការស្រាវជ្រាវ ជំរុញឲ្យខ្ញុំពិនិត្យល្អិតល្អន់នូវប្រភពទិន្នន័យផ្ទាល់ផង និងជាប្រយោលផង៖ មួយផ្នែកគឺសិលាចារឹកមួយចំនួន (ប្រែ ដោយ G. Cœdès និងអ្នកប្រាជ្ញផ្សេងទៀត), ព្រះត្រ័យបិដកប្រែជាខ្មែរ, សាស្ត្រាក្បួនពេទ្យជាស្លឹករឹតនិងជាគ្រាំង។ មួយ ផ្នែកទៀតគឺអត្ថបទដែលមានប្រភពមកពីឥណ្ឌា, ចិន និងទីបេ។ អស់ទាំងនេះមិនទាន់គ្រប់គ្រាន់ទេ គឺខ្ញុំត្រូវតែពិចារណា លើទិន្នន័យដែលបានមកពីបុរាណវិទ្យា, ពីសិល្បៈបុរាណ និងពីសារមន្ទីរនានា។

ក្នុងបាចកថានេះខ្ញុំនឹងសង្កត់ធ្ងន់ទៅលើការបកស្រាយផ្នែកបុរាណវិទ្យាអំពីបុរាណដ្ឋានខ្លះ (អរោគ្យគាល, នាគព័ន្ធន, ព្រះខ័ន, តាព្រហ្ម) និងទៅលើកំណាយដែលបានធ្វើឡើងនៅប្រាសាទទ្រមូង ពោលគឺមន្ទីរពេទ្យដែលស្ថិតនៅ មុំទ្វារតាការនៃក្រុងអង្គរធំ។

The archeological evidence for Buddhist medicine under King Jayavarman VII

By Prof. CHHEM Rethy

As a medical doctor, scientist and historian of medicine I was drawn to learning more about the theories and practices of medicine in the Angkor period. After numerous trips to Angkor I decided to transform my dilettante quest into a formal research project. Through my visits and to Angkor, readings and research, I was exposed to more primary and secondary sources than expected; primarily epigraphic texts (translated by G. Cœdès, and others), the Khmer version of the Tripitaka, medical manuscripts, and secondary sources from Indian, Chinese or Tibetan texts. To complement the written sources that are necessarily scarce and fragmentary, I made use of modern anthropological data, works of art from Angkor and various museums.

In this presentation, I will focus on the interpretation of archeological data, either through an inspection of the sites (Arogyasala, Neak Pean, Prah Khan and Ta Prohm) or from the excavation of Prasat Tromoung, a hospital located at the west gate of Angkor Thom.